ECLI:LV:AT:2020:0702.C71143719.7.L
Lieta Nr. C71143719, SPC–14/2020
Civillietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
LĒMUMS

Rīgā 2020.gada 2.jūlijā

Senāts šādā sastāvā:
senators referents Valerijs Maksimovs,
senators Intars Bisters,
senatore Marika Senkāne

izskatīja rakstveida procesā Ģenerālprokuratūras Personu un valsts tiesību aizsardzības departamenta virsprokurora protestu par Vidzemes rajona tiesas 2019.gada 19.septembra lēmumu fiziskas personas /pers. C/ maksātnespējas procesa administratora pieteikumā par /pers. C/ bankrota procedūras pabeigšanas apstiprināšanu un parādnieka /pers. C/ pieteikumā par saistību dzēšanas plāna apstiprināšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Vidzemes rajona tiesas 2019.gada 4.februāra spriedumu pasludināts fiziskās personas /pers. C/ maksātnespējas process un par maksātnespējas procesa administratoru iecelts Jānis Bērziņš.

[2] Ar Vidzemes rajona tiesas 2019.gada 19.septembra lēmumu apstiprināts fiziskās personas /pers. C/ bankrota procedūras pabeigšana, apstiprināts saistību dzēšanas plāns ar izpildes termiņu uz vienu gadu un sešiem mēnešiem un pasludināta fiziskās personas /pers. C/ saistību dzēšanas procedūra.

Lēmums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[2.1] Atbilstoši parādnieka /pers. C/ saistību dzēšanas plānam paredzamais mēneša ienākumu apmērs, kas tiks novirzīts minētā plāna izpildei, būs 109,96 EUR. Parādnieka saistību apmērs 2019.gada 20.jūnijā ir 5416,38 EUR, paredzamā summa saistību dzēšanai gada un sešu mēnešu laikā ir 1979,28 EUR. /pers. C/ strādā /Nosaukums A/ ar vidējiem ikmēneša ienākumiem 700 EUR pēc nodokļu nomaksas. Parādnieka ikmēneša ienākumu apmērs, kurus paredzēts novirzīt uzturēšanas izdevumiem, ir 590,09 EUR.

Novērtējot plānu, nav konstatēti Maksātnespējas likuma 153.pantā noteiktie saistību dzēšanas procedūras piemērošanas ierobežojumi, līdz ar to pabeidzama /pers. C/ bankrota procedūra un apstiprināms viņa saistību dzēšanas plāns.

[2.2] Lēmums kā nepārsūdzams stājies likumīgā spēkā.

[3] Par minēto lēmumu Ģenerālprokuratūras Personu un valsts tiesību aizsardzības departamenta virsprokurors iesniedzis protestu, kurā, atsaucoties uz būtiskiem procesuālo tiesību normu pārkāpumiem un materiālo tiesību normu nepareizu piemērošanu, lūdzis lēmumu atcelt un jautājumu nodot jaunai izskatīšanai.

Protestā norādīti šādi argumenti.

[3.1] Tulkojot Maksātnespējas likuma 155.panta noteikumus sistēmiski un pēc mērķa, secināms, ka parādniekam, arī tad, ja tiek piemērots kāds no panta otrajā vai trešajā daļā noteiktajiem saistību dzēšanas plāna termiņiem, ir pienākums kreditora prasījumu segšanai novirzīt ne mazāk kā vienu trešdaļu no saviem ienākumiem pirms nodokļu nomaksas, bet jebkurā gadījumā ne mazāk kā trešdaļu no valstī noteiktās minimālās algas.

[3.2] 2019.gadā valstī noteiktā minimālā mēnešalga bija 430 EUR, tādēļ, mēnesī novirzot kreditoru prasījumu segšanai trešdaļu no minimālās mēnešalgas jeb 143,33 EUR, viena gada un sešu mēnešu laikā kreditoriem tiktu segtas saistības 2579,94 EUR (143,33 x 18) apmērā. Ar tiesas apstiprināto plānu, kurā ikmēneša maksājums noteikts 109,96 EUR, saistības tiek segtas vien 1979,28 EUR (109,96 x 18) apmērā, kas ir ievērojami mazāk.

[3.3] Secināms, ka parādnieka saistību dzēšanas plānā iekļautās kreditoriem izmaksājamās summas apmērs neatbilst Maksātnespējas likuma 155.panta prasībām un fiziskās personas maksātnespējas procesa mērķim - pēc iespējas pilnīgāk apmierināt kreditoru prasījumus.

Motīvu daļa

[4] Pārbaudījis lietas materiālus un apsvēris protesta noradītos argumentus, Senāts atzīst, ka Vidzemes rajona tiesas 2019.gada 19.septembra lēmums atceļams turpmāk norādīto apsvērumu dēļ.

[4.1] Saskaņā ar Maksātnespējas likuma 5.panta pirmo daļu fiziskās personas maksātnespējas process ir tiesiska rakstura pasākumu kopums, kura mērķis ir pēc iespējas pilnīgāk apmierināt kreditoru prasījumus no parādnieka mantas un dot iespēju parādniekam, kura manta un ienākumi nav pietiekami visu saistību segšanai, tikt atbrīvotam no neizpildītajām saistībām un atjaunot maksātspēju.

Maksātnespējas likuma 6.pantā nostiprināti vispārējie maksātnespējas procesa principi, tostarp labticības princips, kas paredz, ka procesā iesaistītajām personām savas tiesības jāizmanto un pienākumi jāizpilda godprātīgi. Parādnieks un kreditors nedrīkst izmantot procesu, lai netaisnīgi iedzīvotos.

[4.2] Atbilstoši Civilprocesa likuma 363.^{31}panta trešajai daļai, apstiprinot saistību dzēšanas plānu, tiesa pārbauda, vai tas atbilst likuma prasībām.

Senāts piekrīt juridiskajā literatūrā norādītajam, ka pārbaudot saistību dzēšanas plāna atbilstību likuma prasībām, tiesa izvērtē, vai plānā iekļautas visas Maksātnespējas likuma 154.pantā minētās ziņas un vai tās atbilst faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem. (..). Tāpat tiesai jāpārbauda, vai

Maksātnespējas likuma 155.panta prasībām un faktiskajiem apstākļiem atbilst saistību dzēšanas plānā noteiktais saistību dzēšanas termiņš un kreditoriem ik mēnesi maksājamo līdzekļu apmērs (*sk. Civilprocesa likuma komentāri. II daļa (29.-60.[1] nodaļa). Sagatavojis autoru kolektīvs Prof. K.Torgāna zinātniskajā redakcijā. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2012, 520.lp.*).

[4.3] Kā redzams no /pers. C/ saistību dzēšanas plāna, kuru apstiprinājusi tiesa, parādnieka saistību apmērs pēc bankrota procedūras pabeigšanas ir 5416,38 EUR, ienākumi pēc nodokļu nomaksas – 700 EUR, uzturēšanas izdevumi - 590,09 EUR, ienākumi, kas tiks novirzīti saistību dzēšanas plāna izpildei – 109,96 EUR, un paredzamā summa saistību dzēšanai viena gada un sešu mēnešu laikā ir 1979,28 EUR (*sk. lietas 43.-49.lp.*).

[4.4] Maksātnespējas likuma 155.panta trešās daļas 2.punkts paredz, ja parādnieks saistību dzēšanas procedūras laikā no savas gribas neatkarīgu apstākļu dēļ nav spējīgs segt šā panta otrajā daļā noteikto saistību apmēru, saistību dzēšanas plāna termiņš nosakāms viens gads un seši mēneši no saistību dzēšanas procedūras pasludināšanas dienas, ja saskaņā ar parādnieka vērtējumu saistību dzēšanas procedūrā viņa ienākumi būs pietiekami, lai segtu vismaz 20 procentus no kopējām saistībām, kuras paliek pēc bankrota procedūras pabeigšanas.

Savukārt atbilstoši šā panta ceturtajai daļai, ja parādnieks saistību dzēšanas procedūras laikā no savas gribas neatkarīgu apstākļu dēļ nav spējīgs segt šā panta otrajā un trešajā daļā noteikto saistību apmēru, fiziskās personas saistību dzēšanas plānā paredz, ka kreditoru prasījumu segšanai tiks novirzīti līdzekļi vienas trešdaļas apmērā no parādnieka ienākumiem pēc nodokļu samaksas, bet ne mazāk kā vienas trešdaļas apmērā no vienas minimālās mēnešalgas mēnesī pirms nodokļu samaksas.

[4.5] Maksātnespējas likumā 161.panta 1.punkts paredz parādniekam saistību dzēšanas procedūras laikā tiesības paturēt vismaz divas trešdaļas no saviem ienākumiem, lai segtu savas uzturēšanas izmaksas. Savukārt Maksātnespējas likumā 154.panta otrās daļas 4.punkts noteic, ka fiziskās personas saistību dzēšanas plānā jānorāda parādnieka paredzamais mēneša ienākumu apmērs, lai segtu parādnieka uzturēšanas izmaksas. Saskaņā ar Civillikuma 2098.pantu ar uzturu jāsaprot ēdiens, miteklis, apģērbs un kopšana, kā arī līdz pilngadības sasniegšanai – bērna audzināšana un skološana.

Kā redzams no pārsūdzētā lēmuma, lemjot jautājumu par parādnieka 2019.gada 20.jūnija saistību dzēšanas plāna apstiprināšanu, tiesa konstatējusi, ka tas sastādīts, ievērojot Maksātnespējas likuma 154.panta prasības, proti, saistību dzēšanas plānā ir norādīti parādnieka kreditori un to neapmierināto prasījumu apmērs. Taču atstājusi bez ievērības, ka parādnieka plānā nav norādes, kādiem tieši mērķiem paredzēti uzturēšanas izdevumi un ka par norādītajiem uzturēšanās izdevumiem 590,09 EUR apmērā pieradījumi vispār nav iesniegti.

[4.6] Senāta ieskatā, sistēmiski skatot Maksātnespējas likuma 155.panta trešās daļas 2.punktu un ceturto daļu, fiziskajai personai saistību dzēšanas procedūras laikā kreditoru prasījumu segšanai mēnesī jānovirza viena trešdaļa no faktiskajiem ienākumiem. Vienlaikus jāņem vērā, ka kreditoru prasījumu segšanai novirzāmo ienākumu apmērs jebkurā gadījumā nedrīkst būt mazāks par vienu trešdaļu no valstī noteiktās minimālās mēnešalgas. Gadījumā, ja, piemērojot Maksātnespējas likuma 155.panta trešās daļas 2.punktu, kreditoram novirzāmā summa ir mazāka par vienu trešdaļu no parādnieka ienākumiem, netiek ievērota Maksātnespējas likuma prasība pēc iespējas pilnīgāk segt kreditoru prasījumus.

Tāpat juridiskajā literatūrā izteikts viedoklis, ka parādniekam no visiem neto (faktiskajiem) ienākumiem, ko viņš saņem, viena trešdaļa novirzāma kreditoriem, taču, ja ienākumi ir mazāki nekā valstī noteiktā minimālā mēnešalga, tad vismaz viena trešdaļa (kā obligāts pienākums) no valstī noteiktās minimālās mēnešalgas apmēra ir novirzāma kreditoru prasījumu apmierināšanai (*sk. Bērziņš G. Par Maksātnespējas likuma 155.panta ceturtās daļas piemērošanu. Jurista Vārds, 2017.gada 7.marts, Nr. 10 (964)*).

[4.7] Tādēļ Senāts piekrīt protestā norādītajam, ka konkrētajā gadījumā tiesa, lemjot par saistību dzēšanas plāna apstiprināšanu, nav veikusi objektīvu saistību dzēšanas plāna izpildes pārbaudi, proti, nav vērtējusi kreditoru prasījumu segšanai paredzētās summas atbilstību Maksātnespējas likuma prasībām.

Lēmums, par kuru iesniegts protests, ir atceļams, un jautājums nododams jaunai izskatīšanai tiesai, kura lēmumu pieņēmusi.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 474.panta 2.punktu un 485.pantu, Senāts

nolēma

atcelt Vidzemes rajona tiesas 2019.gada 19.septembra lēmumu un nodot jautājumu par saistību dzēšanas plāna apstiprināšanu jaunai izskatīšanai Vidzemes rajona tiesā.

Lēmums nav pārsūdzams.

Senators V. Maksimovs

Senators I. Bisters

Senatore M. Senkāne